

**Kin̄wakti kə Bəəl n̄i nyaka i kijuŋni
 ki
 Efesus
 Gia yə yi kə i Kin̄wakti ki Efesus
 kələ mə**

Kin̄wakti kələ n̄i nyaka Bəəl, wain̄ ntum wi Jisəs i bəni bə bumni i kwili wi Efesus wə. Fwu wi gia wə wi kə i kin̄wakti kələ mə kə kimfasi kə Nyə n̄i fasi a ŋgaiŋ bi juŋniki lə biɛŋ bichi biə bi kə i bɛiŋ bəh i kuku i jiə i Jisəs cheiŋ. Bəəl fuku baiŋsi si yi n̄i nyani ka bəni chīŋni i fiɛŋ fimu wə bəh Nyə. Wi chusi si Bah Nyə n̄i sabi bəni bu, dalinya chu bibə tsə dzəh i Jisəs Klistus wə Wain̄ wi, bəh si wi n̄i fə kinchəsi ki i bə wə a num Kin̄'waka ki Baiŋni. Wi təfi bəni bə wi nyaka i bə a bə nōki nəni kə ki chusiki a bə chīŋni lə bəh Klistus. Bəəl chusi tə i dzəh dzəh wə i fəkəni si kijuŋni ki bəni bə bumni kə i mi wimū wə i Klistus wə.

Kifwu ki gia kə ki kə i Kin̄wakti kələ mə

1:1-2 Kin'yisi

1:3-3:21 Kimfasi kə Nyə n̄i kaŋaki i Klistus bəh i kijuŋni ki bəni bə bumni

4:1-6:20 Nəni ki bəni bə Klistus kifiaŋ

6:21-24 Kin̄gəksi

¹ Akə mih Bəəl, wain̄ ntum wi Klistus Jisəs i kin̄kəŋ ki Nyə wə.

Mih nyakaki kin̄wakti kələ i bəni bə akə bə Nyə i Efesus bə bə num ndzəŋ i Klistus Jisəs wə.

² Nyə Tii wibukumbεiŋ bəh Bah Jisəs Klistus chūsi mbeiŋ bəh shəm yindzəŋni chu nyâ mbeiŋ bəh kimbəiŋni.

*Kimbəiŋsi kə ki gamtiki biŋ'waka bi bəni bə bə
chirŋni i Klistus wə*

³ Ma kinjəksi nûm i Nyə wə wi kə Nyə, chu num tii wi Bah wibukumbεiŋ Jisəs Klistus. Wi bəiŋsi bukumbεiŋ bəh kimbəiŋsi kichi i tumi ki bεiŋ wə kə ki gamtiki biŋ'waka bibukumbεiŋ si bukumbεiŋ kə bə chirŋni i Klistus wə,

⁴ Na ka Nyə numki i maa mbi wələ wi n̄i kə wi sabibwili lə bukumbεiŋ a bukumbεiŋ bi chirŋni bəh Klistus bə bainŋki, bə nûm kinjgba kidəkə kəbi i wi nshiŋ. I kinjəŋ ki wə,

⁵ wi n̄i kə num wi keiŋsi lə i bi dzə bukumbεiŋ i bwa bu tsə dzəh i Jisəs Klistus wə. Wi n̄i fə yakadəiŋ, biəli gia yə yi ndzəŋki yə wi nəŋki a yi nûm.

⁶ Yi n̄i num yaka ka kinjəkn̄i tsəki i wi i kinya ki kimbum kə wi n̄i nya i bukumbεiŋ kilələ tsə dzəh i Wain̄ wi wə wi kə shəm yi.

⁷ Wi kə wi n̄i təiŋ bukumbεiŋ i kaŋ yichu wə num bəh mwa mi Wain̄ wi wələ. Yi num a, wi dalinya chu bibukumbεiŋ, biəli shəm yi yindzəŋni yə wi Nyə n̄i chusi i bukumbεiŋ nalə.

⁸ Jəbi wə wi n̄i nəŋki i chusi wi shuku yi num shukuni i bukumbεiŋ wə. Wi n̄i fə yakadəiŋ bəh mfi bichi bəh kinjkwaka ki kichi.

⁹ Nyə kə wi fə lə bukumbεiŋ kiə gia yə wi nəŋki yə yi n̄i kə i nyumi wə. Wi n̄i fə biəli gia yə yi ndzəŋki i wi asi wi n̄i kə wi sisi lə a wi bi fə tsə dzəh i Klistus wə.

10 Wi n̄i sisi a j̄obi w̄e j̄obi bi dzə kpein̄ki wi bi juŋni biein̄ bichi nabə biə bi k̄ i bein̄, nabə biə bi k̄ i kuku, i jiə i Jisəs chein̄.

11 Nȳo n̄i babwili t̄e buku i num bəni bu i Jisəs w̄e. Wi n̄i sabibwili asi wi n̄i k̄ wi sisi a kein̄ i kikpu w̄e biəli kiŋkwaka ki asi wi si f̄e biein̄ bi bichi biəli kimfasi ki asi wi kəŋki.

12 Yi n̄i num yakadəin̄, ka buku b̄e buku n̄i k̄ bəni b̄e ninshin̄ i jiə mfi i Klistus w̄e ka b̄e n̄aki nəni k̄ ki fâki ka mbum bi Nȳo chusiki, kiŋkəksi tsəki i wi.

13 Mbəin̄ t̄e k̄ num mbəin̄ chiŋni i Klistus w̄e j̄obi w̄e mbəin̄ n̄i w̄ok̄o gia yi ŋkəŋ ȳe ak̄o ntum wi ndzəŋni w̄e wi n̄i dzə b̄eh mbəin̄ i mbəin̄ w̄e. Si mbəin̄ n̄i w̄ok̄o yakadəin̄, ka jiə shəm i Klistus w̄e, Nȳo f̄e kinchəsi ki i mbəin̄ w̄e a num Kiŋ'waka ki Baiŋni k̄ wi n̄i kaka bəni yεin̄.

14 Kiŋ'waka ki Baiŋni kələ k̄ njikəli wi kpan̄ i ŋgəm wi biein̄ biə bukumbəin̄ bi kwatiki. Ayaka bukumbəin̄ bi kwatiki j̄obi w̄e Nȳo bi təin̄ki kaasiki bəni b̄e ak̄o bu i kaŋ yichu w̄e. Ayakadəin̄, mbum bi bi ka chusiki, kiŋkəksi tsə i wi.

Bəəl tsa i bəni bə Efesus

15 Mih k̄ mihi w̄ok̄o l̄o kəm shəm ȳe mbəin̄ jiə i Bah Jisəs w̄e, b̄eh kiŋkəŋ k̄ mbəin̄ kaŋaki i bəni bəchi b̄e b̄o k̄ bə Nȳo. Ak̄o gia ȳe yi f̄e,

16 j̄obi w̄e mihi tsaki mihi ka kwakaki mbəin̄. Mih n̄i ka num bee dək̄ə i nyaki kiyəŋni i Nȳo kəm mbəin̄ i ntsa wuŋ w̄e.

17 Mih tsaki a Nȳo w̄e wi k̄ Nȳo wi Bah wibukumbəin̄ Jisəs Klistus, Nȳo w̄e wi k̄ Ba wi kiŋkəkn̄i, nyâ mbəin̄ b̄eh Kiŋ'waka ma ki nyâ mbəin̄

bəh mfi bimbum, ki wêli dzákəh yimbəiŋ ka mbəiŋ kíə wi bindzəŋ.

¹⁸ Mih chu tsa a wi wêli mfi bimbein̄ ka mbəiŋ kíəgia yə mbəiŋ tsein̄ki tsəki i ninshin̄ i yi wə, yə wi n̄i bəəŋ mbəiŋ yein̄ kəm yi, chu kíə kiŋkəkn̄i kə ki kə kimbum ki biein̄ biə bi kə bi bəni bə akə bə Nyə.

¹⁹ Mih chu tsaki a Nyə wêli mfi bimbein̄ ka mbəiŋ kíə ɳga bi biə bi tsəki ɳga bichi. Akə ɳga bimbum biələ wi nəmki bəh bi i bukumbəiŋ bə bə kə bə jiə shəm i wi.

²⁰ Akə ɳga biwə biə wi n̄i nəm bəh bi dzasi Klistus i kpi wə, yaksi wi ka təm wi i tsein̄ yi yiləkəli wə i tumi ki biein̄ wə.

²¹ Klistus kəkniki nalə tsə na biein̄ bichi biə bi sakaki bəh bəŋkuŋ bəh ɳga bəh kiŋkəkn̄i kichi. Wi chu kaŋa yeli wimbum wi tsə na kiyeli kichi kə bə bəəŋki bəni yein̄. Wi kəkə yakadəiŋ a jəbi wələ wə shəŋ. Wi bi numki yakadəiŋ i jəbi wi dzəni wə.

²² Nyə kə wi jiə biein̄ bichi i wi chein̄, ka chu təm wi a wi kə fwu wi biein̄ bichi i kijuŋni ki bəni bə bumni wə.

²³ Kijuŋni ki bəni bə bumni kələ kə gwu yi Klistus. Klistus ka numki num wi jikə kpein̄ kəm kijuŋni kələ, a num wi wə wi fəki ka biein̄ bichi bi jikə kpein̄ i dzáh yichi wə.

2

Nyə n̄i chiŋni bukumbəiŋ bəh Klistus dzasi i kpi wə

¹ A n̄i kə i ninshin̄, mbəiŋ num bəni bə bə n̄i kə bə kpiyi lə i bin̄'waka wə kəm bə bənchi bə Nyə bə mbəiŋ n̄i bwiŋki bəh chu bimbein̄,

² biə mbəiŋ n̄i nəki mbəiŋ fə. Mbəiŋ n̄i nəki biəli num dzáh yə bəni bə mbi bələ nəki yein̄, chu biəli

ŋkuŋ wi ŋga bi fiækə yi bεiŋ. Akə wi kiŋ'waka kiwɔ kə ki nɔmki i liə i bəni bə ləkəki bəh kifwu i Nyɔ.

³ Akə ayaka tə si bukumbεiŋ bəchi n̩ nəki. Bukumbεiŋ n̩ nəki fə gia yə nyam yi gwu yi shilini n̩ kəŋki, biəli num gia yə nyam yi gwu bəh biŋkwaka bibukumbεiŋ nəŋki a bukumbεiŋ fəki. Bukumbεiŋ ka bəni bəwɔm n̩ kə bə si num l̩ bəni bə shəm kə i bəkəki Nyɔ bəh bə, yi num a liŋ si mi wiwɔm wichi kɔ.

⁴ Ayakalə, Nyɔ wə wi kə wi jikə bəh nshεiŋ i bukumbεiŋ wə wi n̩ kəŋ bukumbεiŋ nalə,

⁵ chiŋni bwili bukumbεiŋ bəh Klistus i kpi wə na si bukumbεiŋ n̩ kə bə kpiyi l̩ kəm bə bənchi bə Nyɔ bə mbeiŋ n̩ bwinkki. Nyɔ n̩ bwili mbeiŋ kəm shəm yi yindzəŋni.

⁶ Si wi n̩ chiŋni bukumbεiŋ bəh Klistus Jisəs dzasi i kpi wə yakadəiŋ, wi ka yakasi bukumbεiŋ təm bukumbεiŋ bəh wi i tumi ki bεiŋ wə.

⁷ Wi n̩ fə yakadəiŋ ka a bi numki i jəbi wi dzəni wə, wi bi chusi shəm yi yindzəŋni nalə a num yə mi kəkə i bi fəkəni. Shəm yi yindzəŋni yələ kə num wi chusi l̩ i kiŋkəŋ ki wə tsə dzəh i Klistus Jisəs wə.

⁸ Mbeiŋ kíəki a Nyɔ n̩ bwili mbeiŋ a num kəm shəm yi yindzəŋni yə wi n̩ chusi i mbeiŋ tsə dzəh i shəm yə mbeiŋ n̩ jiə i Klistus wə. A num kə i kimfə kimbeiŋ wə. A num kinya ki Nyɔ.

⁹ A n̩ kəkə kəm nəm widəkə wə mi n̩ nəm na ka mi widəkə bi ma numki wə wi kə i dza ghaŋsiki gwu.

¹⁰ Gia yə yi kə, kə a bukumbεiŋ kə si bukumbεiŋ kə i liə lə a maa Nyɔ bəh kaŋ yi. Wi kə wi chiŋni bukumbεiŋ bəh Klistus Jisəs ka fə bukumbεiŋ i nūmkə bəni bə mfiaŋ, ka bukumbεiŋ nōmkə bənəm

bə ndzəŋni bə wi nĩ sisi a kεiŋ i kin'yisi wə a, akə bə bukumbεiŋ bi nəki bə nâm bə.

Chwəŋŋbjuŋ bifa si num lɔ i mi wimu i Klistus wə

11 Mbεiŋ bəni bə mbεiŋ kəkə i chwəŋŋkijuŋ ki Bəju wə, mbεiŋ kwâka fieŋ fiə mbεiŋ nĩ yisi kə fi i ninshiŋ. Bəju bə bə bəŋki gwu yibə a bə kə bəni bə bə kə bə suuŋ bə, bə nĩ bəŋki mbεiŋ a mbεiŋ kə bəni bə bə kə kinchək. Ayaka nsuuŋ wələ num fieŋ bə fəki i mi a bəh kaŋ.

12 Mbεiŋ yiŋti a, a nĩ kə i jəbi wiwə wə, mbεiŋ nĩ kaŋaki kə gia yidəkə i fə bəh Klistus. Mbεiŋ nĩ kəkə i kintəəŋ ki ŋgəkə wi bəni bə Nyə bə bə kə bə Islae. Mbεiŋ nĩ kaŋaki kə gia yidəkə i fə bəh minkaiŋ mi kinckaka mə Nyə nĩ dzi bəh bə. Mbεiŋ nĩ kə fimbεiŋ i fa mbi wə kaŋa kə gia yidəkə yə mbεiŋ tseŋki tsəki i ninshiŋ i yi wə, chu kiə kə tə Nyə.

13 Ayakalə, i liə si mbεiŋ kə num mbεiŋ chiŋni lɔ bəh Klistus Jisəs, mbεiŋ bə mbεiŋ nĩ yisi kə i dzéh yi dəəŋ i Nyə, wi dzə mbεiŋ kəmsi dzə i wi wə tsə dzəh i mwa mi Klistus wə.

14 Akə wi Klistus mwi wə wi dzə bəh kimbəiŋni i bukumbεiŋ. Wi fə Bəju bəh bəni bə bə kəkə Bəju num i mi wimu wə. Wi mukuyi kimbu ki kiŋgaali a num ki mbaiŋni kə ki nĩ yisi kə i bukumbεiŋ kintəəŋ.

15 Wi nya gwu yi ka kpi i chiksi bənchi bəh gia yə bənchi dzakaki a, bə fəki i numki bəni bə Nyə. Wi fə yakadəiŋ ka ŋgaiŋ chiŋni mi wichi i wi wə ka bə numki mi wimu wimfiaŋ i di bi bəni bəfa wə. Si wi fə yakadəiŋ, wi ka dzə bəh kimbəiŋni.

16 Kpi yi i kintasi wə chiŋni chwəŋbijuŋ bifा bielə dzə bəh bi i Nyɔ i gwu yimu wə, ka wəo kimbaiŋni kibɔ i kintasi wə ki kaa.

17 Wi n̄i dzə ka fuku ntum wi ndzəŋni wə wi dzəki bəh kimbaiŋni i mbeinj bə mbeinj n̄i kɔ i dzəh yi dəəŋ wə, fuku tə i bə bɔ n̄i kɔ kɔmsi i wi wə.

18 A fə wi na ka bukumbeinj bəchi kaŋa dzəh i dzə i Bah tsə dzəh i Kiŋ'waka kimu wə.

19 Ayakadəinj, mbeinj chu kɔkə bəni bə dzəni nabə bəni bə kumini. Mbeinj si num lɔ bwa bə kwili mbeinj bəh bəni bə bɔ kɔ bə Nyɔ, num tə bəni i Nyɔ dzu.

20 Juŋ yələ kɔ num bə maa i chaka wə a num bwa bə ntum bə Jisəs bəh bəni bə bɔ fukuki bəntum bə Nyɔ, Klistus Jisəs mwi num təh wi bu wi juŋ wiwə.

21 Akɔ i wi wə juŋ yiwə yichi chiŋni bέ kɔɔ i bi dzə num juŋ yi baiŋni i Bah.

22 Mbeinj tə kɔ num bə chiŋni mbeinj bέ maa i Klistus wə, i bi dzə num di biə Nyɔ nɔki i Kiŋ'waka ki mə.

3

Bəəl kɔ mi wi fukuni i bəni bə bɔ kɔkə Bəju

1 Si Nyɔ kɔ wi fə lɔ bieinj bielə i mbeinj lə, mih bέ tsa i mbeinj. Mih Bəəl kɔ i nsəŋ mə kəm ntum wə kəm Klistus Jisəs. Mih nəmki nsəŋ wələ kəm mbeinj bəni bə bɔ kɔkə Bəju.

2 Mih kwakaki a mbeinj wəkɔ lɔ si Nyɔ n̄i baa mih ka nya nəm i mih a mih chūsiki shəm yi yindzəŋni i mbeinj.

3 Gia yələ kɔ yə yi n̄i yisi kɔ i nyumi wə Nyɔ weli dzəkəh yinj mih ka yeinj. Mih nyaka lɔ kəm yi i mbeinj a yi juli.

4 A mbεiŋ ka fa, mbεiŋ ni yεiŋ gia yə mih kiεki kōm gia yi nyumini yə kōm Klistus.

5 A n̄i k̄ i kikpu wə Nyɔ n̄i ka f̄ d̄k̄ a ḥḡk̄ wi bəni i j̄obi wiwɔ wə kiεgia yi nyumini yiwɔ. I liε Kin'waka ki Bainjni chusi l̄o yi i bwa b̄ ntum b̄ Jisɔs b̄ baijn̄i b̄h̄ i bəni b̄b̄ fukuki bəntum b̄ Nyɔ, b̄ k̄ia.

6 Gia yi nyumni ȳl̄e k̄ a bəni b̄b̄ k̄k̄ Bəju k̄ num Nyɔ nya t̄ b̄ b̄h̄ biein̄ biε wi jiε i bəni bu. B̄ si num l̄o i gwu yimu wə b̄h̄ b̄, kinjkaka k̄ Nyɔ n̄i f̄ i Bəju k̄ t̄ i b̄, si b̄ chiŋni b̄h̄ Klistus Jisɔs ts̄ dz̄h̄ i ntum wi ndz̄oŋni wə b̄ bum.

7 Nyɔ n̄i f̄ a mih n̄umki mi wi n̄om i ntum wi wi ndz̄oŋni w̄l̄. N̄om w̄l̄ n̄i k̄ kinya k̄ wi n̄i nya i mih kōm b̄h̄ sh̄om yi yindz̄oŋni. Wi n̄i dz̄h̄ ḥga bi ka n̄om b̄h̄ bi, i mih i nya n̄om w̄l̄ a mih n̄omki.

8 Mih lansiki kpein̄niki k̄ i mi wi n̄chiŋ i bəni b̄echi b̄ ak̄ b̄ Nyɔ. Ayakal̄, Nyɔ n̄i chusi sh̄om yi yindz̄oŋni i mih ka nya n̄om w̄l̄ a mih ts̄ fukuki ntum wi ndz̄oŋni kōm mbum bi Klistus biε bi kaŋaki k̄ kinsini num i bəni b̄b̄ k̄k̄ Bəju.

9 Yi n̄i k̄ ka bəni b̄echi kiε baijn̄si kimfasi ki gia yi nyumini yə Nyɔ w̄ wi maa biein̄ bichi si nyumi i wi m̄ i j̄ia j̄ia w̄.

10 Kimfasi k̄l̄e n̄i k̄ a, a bi numki i j̄obi wi liε w̄, ma Nyɔ bi ts̄ t̄l̄ i kijun̄ni ki bəni b̄ bumni w̄, f̄ ka b̄echinda b̄h̄ bin̄'waka biε bi kaŋaki ḥga, bi sakaki i di bi bεiŋ w̄, i yεiŋki m̄fi bi Nyɔ biε bi k̄ i dz̄h̄ dz̄h̄ w̄.

11 Wi n̄i f̄ l̄e bieli asi wi n̄i k̄ wi sisi jiε l̄o i kin'yisi w̄. Wi f̄ l̄e gia ȳl̄e ts̄ dz̄h̄ i Klistus Jisɔs w̄ Bah wibukumbεiŋ.

12 Ak̄ kōm wi, bukumbεiŋ kwati dz̄h̄ i dz̄e

kōmsi i Nyɔ wə chu kaŋa kə nlwa nabə i numki bəh kiməŋni kōm shəm yə bukumbəin jiə i wi.

13 Si yi kō yakadəinj, mih kwuŋki kaŋ kwuŋni a shəm ma kp̄i mbeinj kōm ɳgəkə wə mih yeinjki i mbeinj. Mbəinj bi kwatiki lə ndzəŋni biwə.

Bəəl chu tsa i bəni bə Efesus

14 Akə kōm gia yələ mih tumki binyu biŋ i Ba wibukumbəinj nshinj,

15 wə yeli bi chwəŋbijunj bichi i bəinj bəh i kuku buku i wi wə.

16 Mih tumki binyu tsa, biəli kiŋkəkn̄i ki kə ki kō kimbum, ma wi nyâ mbeinj bəh ɳga tsə dzəh i Kin'waka ki wə, ma bi fə sh̄om yimbeinj ləkəki.

17 Ayakadəinj, ka Klistus ni nəki i sh̄om yimbeinj wə asi mbeinj jiə shəm i wi wə. Mih tsa tə a kiŋkəŋ nūmk̄i i mbeinj wə, f̄ gaanj yimbeinj l̄əni i kuku ka kpeinj bəh juŋ yə bə maa i chaka ki ləkəli bəinj,

18 ka mbeinj bəh bəni bəchi bə akə bə Nyɔ kaŋaki mfi, i f̄ a mbeinj kiəki kiŋkəŋ ki Klistus. Kiŋkəŋ ki kələ kaŋaki n'yam nalə, kaŋa dəəŋ bəh ndəŋyayaka nalə, nliə wiwə i kuku liə tə nalə.

19 Mih tsa a mbeinj kələ i k̄lə kiŋkəŋ ki kə ki gakaki bəni i kiə, ka mbeinj k̄ i nūmk̄i num mbeinj jikə bəh gia yichi yə Nyɔ k̄o yi.

20 Bukumbəinj nyāki kiŋkəkn̄i i Nyɔ. A num wi wə wi k̄o i f̄a gia yichi bəh ɳga bi biə bi nəmki i bukumbəinj mə. Ayaka wi kələ i f̄a na i tsə tsəni si bukumbəinj bikəki nabə si bukumbəinj k̄o i kwakaki.

21 Kiŋkəkn̄i nūm i wi wə kōm kijuŋni ki bəni bə bumni bəh kōm Klistus Jissɔs i jəbi wichi wə kiŋgəksi kəbi. Yi nūm ayaka.

4

Bəni bə Klistus nûmki i fięj fimu wə

¹ Ayakadəinj, mih Boəl wə mih kə mi wi nsəŋ kəm Bah Jisəs, mih tsaki mbeinj a mbeinj nəki nəni kə ki kə ki kpeinj kə Nyə n̄l bəəj mbeinj a mbeinj nəki i ki wə.

² Mbeinj shisi gwu yimbēinj i kuku chu nûm lə nyiki. Mbeinj kānaki shom, dzə mi bəh mi asi wi kə i kiñkəj wə.

³ Mbeinj mōmsiki nalə i nûmki i fięj fimu wə fię Kin'waka ki Baiñni dzə bəh fi i mbeinj si mbeinj nəki i kimbeinj kə ki juñniki bəni.

⁴ Gwu yi bəni bə bumni kə a yimu, Kin'waka ki Baiñni num a kimu. Yi kə a liŋ asi gia yə Nyə n̄l bəəj bukumbēinj a bukumbēinj tseinjki tsəki a ninshij i yi wə kə tə a yimu.

⁵ Bah kə a wimu mbum num a wimu, njuli wə bə juliki bəni i bəkə mə num a wimu.

⁶ Nyə kə a wimu wə wi kə Tii wibukumbēinj bəchi. Wi kə i biεinj bichi bεinj, wi nəm wi tsə dzəh i bukumbēinj bəchi wə, wi num tə i bukumbēinj bəchi kintəəj.

⁷ Yi kə tə a Klistus kə wi nya kinya i mi wimu wimu i bukumbēinj kintəəj biəli kimfəkə kinya ki i wəmaka mi.

⁸ Akə gia yə bə nyaka i Kiñwakti ki Nyə wə a,
“Jəbi wə wi n̄l yaka tsə i bεinj,
wi n̄l fə bəni bə wi n̄l tum dzi, bə biəli wi.
Wi n̄l nya binya i bəni.”

⁹ Idzaka a, “Wi n̄l dza yaka bεinj” kə a nə? Yi chusiki a wi n̄l shi tsə tə i kuku i nshwainj chεinj.*

---

* ^{4:9} Yudəkə a, wi n̄l shi dzə tə i fa kuku.

10 Ayakadəiŋ, wi wə wi n̄i shi tsə i nshwanj cheiŋ kə tə a wi wə wi n̄i dza yaka i beiŋ tsə təli bəɔli wichi ka tsə i beiŋ, ka di bichi kələ numki bi jikə bəh wi.

11 Akə a wi wə wi n̄i nya binya i bəni. Wi n̄i nya i bədəkə a bə nûmki bwa bu bə ntum, nya i bədəkə a bə fûkuki gia yə bə wəkəki si Nyɔ dzakaki, i bədəkə a bə nyâniki fûkuki ntum wi ndzəŋni wi Nyɔ, i bədəkə a bə tôkniki i bijuŋni bi bəni bə bumni chu lani bəni.

12 Wi n̄i nya binya biələ i keiŋsi bəni bə akə bə Nyɔ bəh bi a bə kpeinj i bə bə kə i nômki nəm wi, i māaki gwu yi Klistus yə yi kə kijuŋni ki bəni bə bumni,

13 i tsə buku i jəbi wə bukumbəiŋ bəchi bi numki i mi wimu wə i kimbum kibukumbəiŋ wə bəh i gia yə bukumbəiŋ kiəki kəm Waiŋ Nyɔ. Bukumbəiŋ kabə nəki yakadəiŋ, yi ni fə bukumbəiŋ num bəni bə bə kə bə ta kpeinj, ka bukumbəiŋ kə i numki aka Klistus mwi.

14 Ayakadəiŋ, bukumbəiŋ ma ni chu numki ka bwa bə nchiŋ, bə jəbi wə na winaiŋ nlani tsəki wi ka njəŋsiki bə, bə tsə i ninshiŋ fiəni dzə i jum wə ka fięŋ fiə fiəkə njəŋsiki nnyaki. Bukumbəiŋ ma ni chu numki tə ka bəni bə bəni bə bə wəeliki nyaniki fwəkyiki bə bəh ntəkə biə bə kə bə keiŋsi jiə.

15 Bukumbəiŋ kaŋaki i fukuki fibukumbəiŋ num ŋkəŋ i kiŋkəŋ wə, ayaka kəo i dzáh yichi wə i numki ka Klistus wə wi kə fwu wibukumbəiŋ.

16 Akə wi wə wi fə ka bimbu bi bi gwu bichi biə bi juŋni ka chiŋni i wi wə ka kəɔki, maa gwu yi i kiŋkəŋ wə, asi kimbu nəmki ŋ'wi nəm kimbu nəm ŋ'wi nəm na bindzəŋ.

Nəni kikpu bəh kifianj

17 I liə wə, i yeli wi Bah wə mih nəŋki i dzaka chukinj i mbεiŋ a kiə mbεiŋ ma nôki ka bəni bə bə kiəki kə Nyɔ. Biŋkwaka bibə si num a bi kiləlo.

18 Mfi bibə kə bi fəkəli. Bə kə i dzəh yi dəəŋ i nəni kə Nyɔ chusiki, kəm bə kiəki kə Nyɔ, num kəm bə ləkəki bəh kifwu.

19 Bə wəmki bəh kifwu nalə. Bə jiə kifwu kibə i gia yi kinyεŋ ki təkolini wə, ayaka gwu yibə shili i fəki ɳkani nəni kinyεŋ bichi.

20 Yələ kəkə gia yə bə n̄i lani mbεiŋ yeiŋ kəm Klistus.

21 Mih kwakaki a mbεiŋ wəkə lə kəm wi, a bə lani lə mbεiŋ bə mbεiŋ chiŋni bəh wi bəh ɳkəŋ biə kəm Jisəs.

22 Mbεiŋ bâbwili gwu yimbεiŋ yikpu yə mbεiŋ n̄i nəki nəni kikpu yeiŋ num yi bəkə lə kəm kinyεŋ kə mbεiŋ n̄i baanj ka fəki.

23 Mbεiŋ kwâni biŋkwaka bimbeinj bi numki bimfianj.

24 Ma mbεiŋ ləh num gwu yimfianj i mbεiŋ wə, yə Nyɔ fə yi bwəsi wi. Yələ kə gwu yi nəni kə ki lansi kə kiŋkəŋ ki chəŋ bəh ki bainji.

25 Yi kə a, mbεiŋ bēe ntəkə, mi dzakaki num ɳkəŋ i waiŋnih wi kəm bukumbeinj bəchi kə bimbu bi gwu i gwu yimu wə.

26 Mi ka bəksi təo, wi ka təkniki i dza fə chu. Kiə wi ki bēe kə a wəŋ liə wi kεiŋ bəksi təo.

27 Kiə wi ki nyâ kə dzəh i ɳkpəli i l̄lə yeiŋ.

28 Mi wə wi chwəki ki chu chwô kə. Wi nəmkki num nəm wi ndzəŋni bəh kaŋ yi, i dzəh yə wi kə i kwatiki bieinj biə wi kə i gamtiki bəni bə bə dzaki tə.

29 Kiə ndzaka wihu ma bûkuki i dzaka bimbœin wə. Mi dzâkaki num gia yindzœjni yə yi kə maa bəni maani i biein biə bə dzaki, ka ndzaka wiwə dzəki num bəh ḥgamti i bəni bə bə wəkəki.

30 Kiə mbœin ma fâki gia yə Kirj'waka ki Baijn̄ki ki Nyə kə i wəkəki chu. Kirj'waka kələ kə kinchəsi ki Nyə i mbœin wə kə ki chusiki a, a kanjaki wi mbœin, a jəbi bi kpein lə ka ḥgain yəlih kaasi mbœin i kanj yi ḥgækə wə.

31 Mbœin lān̄ lôtəkə shóm yi ləli bəh shóm yi fuksini bəh shóm yi bəksini bəh n'yəli bəh i bəkəliki kiyeli ki bəni bəh shóm yichu.

32 Mbœin kānjaki num nəni kindzœjni bəh shóm yindzœjni i mi mi. Mi ka fə chu i mi, wi dâlinya wi a liŋ as i Nyə n̄i tsə dzəh i Klistus wə ka dalinya chu bimbœin.

5

Bəni bə Klistus n̄oki ka bəni bə baijn̄ni

1 Asi mbœin kə bwa bə Nyə bə wi kəŋki nalə, ayaka mbœin s̄ini dzô i wi.

2 Mbœin n̄oki i kiŋkəŋ wə a liŋ as i Klistus n̄i kəŋ bukumbœin ka nya gwu yi i bukumbœin. Kinya ki kələ n̄i kə mfə gia wə wi fwuliki ndzœŋki i Nyə.

3 Gia ka ntəkəli bəh nəni kinyen̄ kichi bəh dzékəh yi bukuni kəkə yə bə kə i chu məm i dzaka kəm yi i mbœin kintəəŋ, kəm yələ kəkə gia yə yi kanjaki i n̄umki i kintəəŋ ki bəni bə bə kə bə Nyə.

4 Yi kpein̄niki kə a ndzaka wi kinyen̄ bəh ndzaka wi kiyun̄, bəh nshəŋ yi kilələ bûkuki i dzaka kimbœin wə. Mbœin nyâki a kiyen̄ni i Nyə.

⁵ Mbεiŋ kíəki ɳkəŋ ɳkəŋ a mi wə wi təklikı, nabə wə wi fəki kinyeŋ, nabə wə wi bukuki bəh dzékəh, wi kaŋaki kə di i kintəeŋ ki ɳkuŋ bi Klistus bəh Nyə wə. Mi wə wi bukuki bəh dzékəh si dzə bieŋ aka nyə wi.

⁶ Kiə mbεiŋ ki bûm kə a mi fwəkyiki mbεiŋ bəh bəndzaka bə kilələ kəm bieŋ biələ. Mbεiŋ kíəki a bieŋ biələ kə biə bi si fə ka shəm yi Nyə bəkəki i bəni bə bə wəkəki kə i wi.

⁷ Ayakadəiŋ, kiə mbεiŋ ma chínjniki mbaŋ bəh bəmaka bəni.

⁸ A n̄i kə i ninshinj mbεiŋ n̄i kə bəni i jisi wə. Ayakalə, i liə mbεiŋ chinji l̄o bəh Bah, ka numki bəni bə baiŋni. Mbεiŋ n̄oki ka bəni bə baiŋni.

⁹ Fiŋ fiə mbaiŋ si dzə bəh fi si num num nəni kindzəŋni bəh ki chəŋ bəh kə ki chusiki ɳkəŋ.

¹⁰ Mbεiŋ məmsi i kíə gia yə yi ndzəŋki i Bah.

¹¹ Kiə mbεiŋ ma jíəki kaŋ i bieŋ bi kilələ bi jisi wə. Mbεiŋ kaŋaki i bwílikı l̄o bi i baiŋni wə.

¹² Akə na gia yi ɳgəmnini i dzakaki kəm gia yələ bəmaka bəni fəki i nyumi wə.

¹³ Ayakalə, na finaiŋ fiŋ fiə baiŋni bainki yeŋ wə, fi si yəŋə lə bə ka yeŋki,

¹⁴ kəm bieŋ bichi biə bi si yəŋə si num mbaiŋ. Akə gia yə yi fə ka bə dzakaki gia yidəkə a, “Wə wə wə nəki, yəmi!

Dzâ i kpi wə, ma mbaiŋ wi Klistus ni bâiŋki i wə wə.”

¹⁵ Ayakadəiŋ, mbεiŋ təkniki si mbεiŋ nyaniki. Kiə mbεiŋ ma n̄oki ka biyuŋ. Mbεiŋ n̄oki ka bəni bə mfi.

¹⁶ Mbεiŋ məmsiki i fəki gia yindzəŋni i jəbi wə mbεiŋ kwati dzəh. Kəm kaŋ yi liə yələ kə yichu.

17 Ayakadəiŋ, kiə mbəiŋ ma numki biyuŋ. Mbəiŋ māmsiki i kīəki gia yə Bah kōŋki a mbəiŋ fēki.

18 Kiə mbəiŋ ma mūki mbih mə kwa mbəiŋ. Kōm yəmaka kōgia yə yi bəkəlili bəni lə bəkəlini. Mbəiŋ nūmkı num mbəiŋ jikə lə bəh Kin'waka ki Baiŋni.

19 Mbəiŋ dzákaki i gwú yimbəiŋ i bənjaŋ wə, bə bə bukuki i Kin'wakti ki Njəksı wə,* bəh bənjaŋ bə kōksini bədəkə, bəh bə Kin'waka ki Baiŋni nyaki i mbəiŋ. Mbəiŋ yēəŋki yaka kōksı Bah i shəm yimbəiŋ wə.

20 Mbəiŋ nyāki kiyəŋni i Nyə Ba jəbi wichi i gia yichi wə tsə dzəh i yəli wi Bah wibukumbəiŋ Jisəs Klistus.

Ntəfi i bəkaŋa bəh bənyuku bəbə

21 Mbəiŋ nya gwu yimbəiŋ i mi bəh i mi biəli kin'kəknı kə mbəiŋ kwati i Klistus.

22 Bəkaŋa bə bəni, mbəiŋ nyā gwú yimbəiŋ i bənyuku bəmbəiŋ asi mbəiŋ nya i Bah,

23 kōm minyuku kō fwu i kpə wi, asi Klistus kō fwu i kijuŋni ki bəni bə bumni wə. Kijuŋni kiwə num gwu yi, wi mwi num Kimbwili kiwə.

24 Ayakadəiŋ, bəkaŋa bə bəni kaŋaki i nyā gwú yibə i bənyuku bəbə i gia yichi wə a linj asi kijuŋni ki bəni bə bumni nya gwú yibə i Klistus.

25 Bənyuku, mbəiŋ kōŋki bəkaŋa bəmbəiŋ a linj asi Klistus kōŋki kijuŋni ki bəni bə bumni ka nya gwu yi, ka kpi kōm ki.

26 Wi nī nya gwu yi i fē kijuŋni kiwə i baiŋki asi wi nī wəkə ki bəh mwi bəh ja yi.

---

* **5:19** Kin'wakti ki Njəksı kələ kə Njkuŋ Dəbit nī nyaka.

27 Wi nĩ sisi kijuŋni ki bəni bə bumni kiwɔ yaka ka wi ni dzɔ ki i wi wə ka miŋkpaŋa wə wi tsəki i dzákəh wə, wi kaŋa kə ndi widəkɔ, wi tɔsi i gwu wə, wi kaŋa kə gia yidəkɔ yə yi bəkəlik i wi, ka wi bainki kaŋa kə kinjgbɔ i wi wə.

28 Yi kə a linj asi bənyuku kaŋaki i kôŋki tə bəkanja bəbə asi bə kəŋki gwú yibɔ. Mi kabə kəŋki kpə wi, yaka wi kəŋki num gwu yi.

29 Mi widəkɔ kɔkə wə wi si bainj̄ gwu yi. Wi si saŋsi lə yi saŋsini, təkn̄i bəh yi na bindzɔŋ. Yi kə a linj asi Klistus fâki i bukumbεiŋ bə bə kə kijuŋni ki bəni bə bumni,

30 kəm bukumbεiŋ kə bimbu bi bi gwu.

31 Akə gia yə bə nyaka i Kiŋwakti ki Nyɔ wə a, “Akə kəm yələ minyuku bi bēe lə ba wi bəh nih wi, wi chîŋni bəh kpə wi,
ma bə bəfa bi nûm i mi wimu wə.”

32 Gia yidəkɔ nyumiki lə i ndzaka wələ kintəəŋ yi kpali nalə, ayaka mih yein̄ yin̄ a, ndzaka wələ kə kəm Klistus bəh kijuŋni ki bəni bə bumni.

33 Na ka mih lansi dzakaki lə, mi wimu wimu i mbεiŋ wə kaŋaki i kôŋki kpə wi asi wi kəŋki gwu yi, miŋkpaŋa tə kaŋa i yein̄ a wi nyâki lə kinj̄kɔksi i nyuwi.

6

Ntəfi i bwa bəh bətii bwa

1 Bwa, mbεiŋ wɔkɔki i bətii bəmbεiŋ bəh i bənih bəmbεiŋ i dzəh yi Bah wə, kəm yələ kə gia yi chəŋ.

2 Nchi wi Nyɔ wə wi dzakaki a,
“Wə kôkski ba wa bəh nih wa”,

kə nchi wi ninshiŋ wə wi kaŋaki kiŋkaka num bə kpεiŋsi.

3 Ayaka kiŋkaka kiwɔ num a,
“Mi wə wi jiəki nchi wələ wi bi wəkəki lə ndzəŋni,
ayaka wi bi chu kwati nəni ki dəəŋ i fa nshwaiŋ
wə.”

4 Bətii bwa, kiə mbəiŋ ma fəki gia yə shóm kə i
bəkəki bwa. Mbəiŋ kükuki bɔ num bəh nlani bəh
ntəfi wi Bah.

Ntəfi i mfá bəh i bəni bə bə kaŋaki bɔ

5 Mfá, mbəiŋ wəkəki i bətikwili bə bɔ kaŋaki
mbəiŋ i fa nshwaiŋ wə, i lwâki bɔ chu kôksi bɔ.
Mbəiŋ wəkəki i bə bəh shóm yimbəiŋ yichi asi
mbəiŋ wəkəki i Klistus.

6 Kiə mbəiŋ ma nâmki i bɔ a i jəbi wə dzékəh yibɔ
kə i mbəiŋ wə, ka gwu ndzəŋki bɔ bəh mbəiŋ. Mbəiŋ
fəki aka mfá yi Klistus, yə bɔ fəki gia yə Nyɔ nəŋki
bəh shóm yibɔ yichi.

7 Mbəiŋ bá nəm, mbəiŋ ka nâmki bəh kinsaŋli aka
bəni bə bə nəmki num i Bah, kəbi i mi wiwəm.

8 Mbəiŋ kíəki a, gia yindzəŋni yichi yə mi fəki, wi
fəki i bi kwati tə mmakti wi ndzəŋni i Bah, kəŋ a
numki mfa nabə wə wi kəkə mfa.

9 Mbəiŋ bəni bə bɔ kaŋaki mfá, mbəiŋ kâŋaki bɔ
tə i dzəh yindzəŋni wə, kiə mbəiŋ ma gûmsiki bɔ.
Mbəiŋ kíəki a mbəiŋ bɔ bəchi kaŋaki Tikwili wimū
i bieŋ, ayaka i wi chi chi kəkə.

Bieŋ bi jum biə Nyɔ nya i bukumbəiŋ

10 I kaasi, mih dzakaki i mbəiŋ a mbəiŋ nûm
ndzəŋ i Bah wə, yâkəli num i ŋga bì bimbum wə.

11 Mbəiŋ lîh bieŋ bi jum bichi biə Nyɔ nya i
mbəiŋ i gwu wə, ka mbəiŋ kələ i num i tum jum
mbəiŋ bəh ŋkpeli i dzəh yichi yə wi wεeliki nyaniki
yεiŋ.

12 Mbεinj kιə a bukumbεinj jwəki kə num bəh bəni bəwəm. Bukumbεinj jwəki num bəh bieinj bichi biə bi kaŋaki ɳga bəh mbum, bi saka mbi wi jisi wələ. Bieinj biə bi kə binj'waka bichu bichi biə bi kə i di bi bεinj wə.

13 Ayakadəinj, mbεinj l̄h bieinj bi jum bichi biə Nyɔ nya i mbεinj, ka a bi numki i kaŋ yichu yə wə, mbεinj bi num ndzən̄ asi mbεinj bi numki num mbεinj fə l̄o gia yichi, i bi dzə num bindzən̄.

14 Ayakadəinj, mbεinj nûm ndzən̄. Mbεinj dzâ ɳkən̄ ki nûm ka chiŋni wə mbεinj shu i bweli wə, mbεinj dzâ nəni ki chəŋ i num ka chwaka kə mbεinj l̄h ka banj bijum bimbεinj yeinj.

15 Mbεinj nûmki num mbεinj keiŋsi gwu i fûkuki ntum wi ndzən̄ni wə wi dzəki bəh kimbəiŋni i bəni, yəmaka numki aka dzuyigvu yi jum mbεinj ləkə i gvu wə.

16 I kpεiŋsi i yələ wə, mbεinj j̄lə shəŋ a shəm i Klistus wə, yəmaka kə aka kəŋŋi wi gəŋ mbεinj kaŋa i kaŋ. A num ki kə mbεinj kəŋki binsən̄ biə mi wichu tumki gbuku bəli yeinj.

17 Mbεinj dzâ tə mbəinj wə Nyɔ bɔiŋsi mbεinj yeinj wi nûm ka kifə kijum kə mbεinj bwaŋ, dzâ tə nywə wi jum wə Kinj'waka ki Bainjni nyaki a num gia yi Nyɔ.

18 I gia yichi wə, mbεinj tsâki jəbi wichi b̄ləli asi Kinj'waka ki Bainjni chusiki. Jəbi wə mbεinj bá tsa mbεinj ka bikəki bieinj bichi biə mbεinj nəŋki i Nyɔ. I yəmaka wə mbεinj tâkniki ndzən̄ki, chu kaŋa shəm jəbi wichi i tsaki nywa Nyɔ i bəni bəchi bə akə mbu.

19 Mbεinj tsâki tə i mih a jəbi wə mih yasi dzaka kəŋŋi i dzaka, Nyɔ ni nyâ mih bəh gia yə mih ki dzâkaki, ka mih dzakaki lwâ kə kəm gia yi nyumini

yi ntum wi wi ndzəŋni wi Nyɔ.

²⁰ Akə kəm ntum wələ mih kə i nsəŋ wə kəm mih kə dzəkəh wi Klistus. Mbəiŋ tsâki a jəbi wə mih nəŋki i dzakaki, mih ni dzâkaki si mih kaŋaki i dzâkaki lwa kə.

Ndzaka wi gəksini

²¹ Tichikus waiŋnih wibukumbəiŋ wi shəm wə wi nəmki tə i Bah bəh shəm yi yichi, wi ni fuku ləgia yichi i mbəiŋ kəm mih, ka mbəiŋ tə ni kiə si mih kə, bəh gia yə mih fəki.

²² Akə gia yə mih faan wi i mbəiŋ kəm yi, ka wi dzə fə mbəiŋ kia si buku kə, wi chu sh̄ili shóm yimbeinj.

²³ Nyɔ Tii wibukumbəiŋ bəh Bah Jisəs Klistus nyâ mbəiŋ kimbəiŋni bəh kinjəŋ bəh kimbum.

²⁴ Nyɔ chūsi shəm yi yindzəŋni i mi wichi wə wi kaŋaki kinjəŋ kə ki kaaki kə i Bah wibukumbəiŋ Jisəs Klistus.

**Kin̄wakti ki Nyɔ Min̄kain̄ Mifian̄
Chungmboko: Kin̄wakti ki Nyɔ Min̄kain̄ Mifian̄ (New
Testament+) for Cameroon**

copyright © 2021 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chung (Cung)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-01

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 30 Apr 2025 from source files dated 1 May 2025

ff8b447d-0e78-5782-840d-48c27035a093